

## **СТАНОВИЩЕ**

От: проф. д.н. Живко Иванов Драганов, научна специалност „Право на Европейския съюз“, Катедра „Международно право и право на ЕС“ към ЮФ на УНСС

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност Гражданско и семейно право (гражданско и търговско право) в Университета за национално и световно стопанство

### **1. Информация за конкурса**

Конкурсът е обявен за нуждите на Юридическия факултет на УНСС. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 3133/07.10.2025 на Заместник-ректора по научноизследователската дейност на УНСС.

### **2. Информация за кандидатите в конкурса**

Единствен кандидат в обявения конкурс е доц. д-р Захари Емилов Торманов. Кандидатът е завършил специалност „право“ в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1994 год. През 2011 придобива ОНС „доктор по право“ с дисертация на тема "Договор за организирано туристическо пътуване". От 1996 год. до сега практикува адвокатска професия. Академичната кариера на кандидата започва през 2004 год., когато постъпва като асистент в Катедра „Частноправни науки“ на ЮФ на УНСС и последователно заема длъжностите старши асистент и главен асистент по гражданско и семейно право. През 2014 е избран за доцент по същата научна специалност. В периода 2010 – 2019 год. той е научен секретар на Катедра „Частноправни науки“. От 2019 до 2023 год. доц. Захари Торманов е декан на ЮФ на УНСС, а през 2025 е избран за ръководител на Катедра „Частноправни науки, която длъжност изпълнява и към този момент. Доц. Торманов е Заместник-председател на Общото събрание на УНСС.

Изследователската и практическата дейност на кандидата разкриват траен и задълбочен интерес към материята на търговското и на гражданското право.

### **3. Изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност**

От представената от кандидата в конкурса Карта за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“ в УНСС, се установява следното изпълнение по отделните показатели. По Група А - 50 т. при минимален брой 50. По Група В – 100 т. при минимален брой 100. По Група Г - 120 т. при минимален брой за ПН Право 100. По Група Д - 140 т. при минимален брой 100. По Група Е – 210 т. при минимален брой 100, или общо 620 т. при минимален брой за ПН Право 450 т., което представлява значително надвишаване на минималния необходим брой точки съобразно националните изисквания.

Изпълнението на показателите по допълнителните изисквания на УНСС е както следва. По Група Ж – 80 т. при минимално необходими за ПН Право 40; по Група З – 325, при минимално необходимо за ПН Право 260; по група И – 605, при минимално необходими 120, или общо 1010, при минимално необходими за ПН Право 420 т. Общо по двете групи изисквания кандидатът събира 1630 т. при минимален необходим брой за ПН Право от 970 т. Видно от представената Карта за изпълнение, сборът от точките на кандидата доц. д-р Захари Торманов надхвърля значително минималния брой точки както по националните, така и по допълнителните изисквания на УНСС.

### **4. Учебно-преподавателска дейност**

Кандидатът в конкурса притежава дългогодишен преподавателски опит. За периода от постъпването му като асистент до сега той има 3384 часа лекции в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ и 2648 часа упражнения. Разработил е учебни програми за лекционни курсове по дисциплината Търговско право, за ОКС „бакалавър“, специалност „Счетоводство и контрол“, и за ОКС „магистър“, за специалностите „Счетоводство и контрол“ и „Икономика и право“, както и по дисциплината „Договорно право“ за ОКС „магистър“. Водил е семинарни занятия и лекции по общо 9 дисциплини, сред които Търговско право, Договорно право,

Туристическо право, Търговско и облигационно право, Правна клиника по гражданско право и др. Преподавателският опит на кандидата отговаря на изискванията за заемането на академичната длъжност „професор“.

## **5. Обща характеристика и приноси на представените научни трудове**

Публикациите, с които кандидатът участва в конкурса включват хабилитационния труд „Паричното правоотношение“, един учебник, пет публикации в международни бази данни с научна информация и два доклада публикувани в сборници от научни конференции, индексирани в международни бази данни с научна информация. Всички представени публикации попадат в областта на обявения конкурс.

### ***5.1. Обща характеристика и приноси на хабилитационния труд на кандидата***

Представеният от кандидата хабилитационен труд представлява оригинално изследване на правния институт на паричното правоотношение в частното право. Трудът се състои от Въведение, три глави и Заключение. Научният апарат включва 135 заглавия на български език и 28 публикации на чуждестранни автори. Направени са 547 бележки под линия. Във Въведението авторът определя обекта на изследване, а именно паричното правоотношение и неговите елементи и поставя въпроса за необходимостта от изследване на паричните отношения. Първата глава е посветена на анализа на понятието, особеностите и съдържанието на паричното правоотношение и на парите като обект на правото и на паричните правоотношения. Обхватът на изследването е ограничен до анализа на паричното правоотношение в частното право. Основна теза на автора е, че съществува отделен правен институт на паричното правоотношение. Извършен е обстоен анализ на паричното отношение, който включва определянето на неговите белези, структура и съдържание и извеждане на дефиниция на просто парично отношение. Първата глава включва и анализ на парите като обект на правоотношението и на тяхната икономическа функция. Втората глава е фокусирана върху основанията за възникването на паричните правоотношения, които обхващат съответно основанията за пораждаване на облигационни отношения: правната сделка, неизпълнението на договорни задължения, непозволеното увреждане,

неоснователното обогатяване и воденето на чужда работа без пълномощие. Основната част от изследването е посветено на договорите, при които се престира парични средства. Третата глава обхваща въпросите относно изпълнението на паричното задължение, в това число предмета и определянето на дължимата сума, способите за изпълнение, относно времето и мястото на изпълнение и относно субектите на плащането на паричното задължение. В Заключението са представени в обобщен вид основните изводи и резултати от изследването.

Представеният хабилитационният труд е оригинално научно изследване, посветено на актуални въпроси на частното право, които имат високо научно и научно-приложно значение. Трудът притежава множество достойнства и има безспорен приносен характер. Приносите могат да бъдат обобщени в няколко основни групи. На първо място изследването представлява ценен принос за развитието на изследванията и на правната наука в областта на частното право. По-конкретно тук следва да се посочат обосноваването на виждането за паричното правоотношение като самостоятелен институт на частното право, обосноваването на неформалния характер на договора за банков влог, формулирането на дефиниция на понятието просто парично правоотношение, подробната аргументация за консенсуалния характер на договора за паричен заем, обосноваването на тезата за безналичните пари като платежно средство, авторовото виждане за определянето на размера на възнаградителната лихва спрямо обичайната лихва по краткосрочни необезпечени банкови кредити, изводът за недействителност на едностранно определяните от банката „отрицателни лихви“ и др. Втората група резултати, които имат приносен характер включва предложенията за усъвършенстване на нормативната уредба. Те са много добре обосновани, повечето от тях са насочени към решаването на важни проблеми в практиката и в своята цялост следва да получат подкрепа. Сред тях могат да се открият предложението за нормативно закрепване на консенсуалния характер на договора за паричен заем, предложението за въвеждане на изключение за малолетни лица, навършили 5 годишна възраст за извършване на сделки на ниска стойност и за заплащане на стоки или услуги с предоставени им за тази цели парични средства, предложението за ограничаването на възможността трето лице да изпълнява чуждо задължение против волята на кредитора, предложението за въвеждане на определен

срок за изпълнение при безсрочните задължения и предложенията за усъвършенстване на правилата във връзка с определянето на мястото на изпълнение на парични задължения по граждански и по търговски сделки. На трето място, необходимо е да се подчертае практико-приложното значение на хабилизационния труд, който освен за правната наука допринася съществено за решаването на значими проблеми на практиката във връзка с пораждането и изпълнението на паричните задължения.

### ***5.2. Обща характеристика и приноси на другите публикации на кандидата***

Кандидатът в конкурса е представил и други публикации, с които изпълнява изискванията за заемането на академичната длъжност „професор“. Учебникът „Търговско право“ представлява основен курс по едноименната дисциплина, който систематизира и предлага на вниманието на студентите материята на научен, но същевременно ясен и достъпен език, което го прави подходящ както за студентите от специалност „Право“, така и за студенти от други специалности. Прави впечатление, че в научна-изследователската си дейност кандидатът се насочва към най-актуалните проблеми на науката и практиката, като търси и предлага решения за тяхното преодоляване. Такива са например въпросите относно приложимостта на института на стопанската непоносимост при съществена непредвидима промяна в обстоятелствата при договори за обществена поръчка, разгледани в доклад, публикуван в Сборник доклади „Юридически, икономически и исторически аспекти на държавното регулиране върху стопанската дейност, ИК на УНСС; проблемите, свързани с въвеждането на Еврото, разгледани в статията „Правни аспекти на въвеждането на Еврото в Република България“, в сп. Общество и право, бр.3/2025 и др. Всички представени от кандидата публикации попадат в тематиката на обявения конкурс и имат приносен характер.

## **6. Препоръки**

С оглед нарастващото значение за практиката на криптовалутите и на цифровите валути, препоръчвам на кандидата да насочи бъдещите си изследвания си към по-задълбочен анализ на техните особености като обект на правото и на необходимостта от нормативни промени във връзка с използването им в разплащанията.

## **7. Заключение**

Кандидатурата на доц. д-р Захари Емилов Торманов отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на допълнителните изисквания на УНСС.

**Въз основа на цялостната ми оценка считам, че доц. д-р Захари Торманов притежава всички необходими качества, научно-изследователски и преподавателски опит, за заемането на академичната длъжност “професор” и убедено предлагам на научното жури, да приеме решение да предложи на Факултетния съвет на ЮФ на УНСС, доц. д-р Захари Торманов да бъде избран на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност Гражданско и семейно право (гражданско и търговско право).**

03.11.2025

проф. д.н. Живко Драганов

## **REVIEW**

From: Prof. Dr. Sc. Jivko Ivanov Draganov, Department of International Law and EU Law,  
Law Faculty of the University of National and World Economy

Subject: competition for the academic position of "professor" in the field of higher  
education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.6. Law,  
scientific specialty Civil and Family Law (Civil and Commercial Law),  
announced by the University of National and World Economy

### **1. Information about the competition**

The competition is announced for the needs of the Law Faculty of the UNWE. I  
participate in the composition of the scientific jury of the competition in accordance to Order  
№ 3133/07.10.2025 of the Vice-Rector for Research of the UNWE.

### **2. Information about the candidates in the competition**

The only candidate in the announced competition is Assoc. Prof. Dr. Zahari Emilov  
Tormanov. The candidate graduated in law from the Faculty of Law of Sofia University "St.  
Kliment Ohridski" in 1994. In 2011, he obtained PhD degree with a dissertation on the topic  
"Contract for Organized Tourist Travel". From 1996 to the present, he has been practicing as  
an attorney at law. The candidate's academic career began in 2004, when he joined the  
Department of Private Law of the Faculty of Law of the University of National and World  
Economy and successively held the positions of Senior Assistant Professor and Chief  
Assistant Professor in Civil and Family Law.

In 2014, he was elected as an associate professor in the same scientific specialty. In  
the period 2010 - 2019, he served as secretary for science and research of the Department of  
Private Law. From 2019 to 2023, Assoc. Prof. Zahari Tormanov was the Dean of the Faculty  
of Law of the UNWE, and in 2025 he was elected as the Head of the Department of Private

Law, a position he still holds at this time. Assoc. Prof. Tormanov is the Deputy Chairman of the General Assembly of the UNWE. The candidate's research and practical activities reveal a lasting and profound interest in the subject of commercial and civil law.

### **3. Fulfilment of the requirements for holding the academic position**

From the Card for fulfilment of the quantitative requirements for occupying the academic position of "Professor" at the UNWE, submitted by the candidate in the competition, the following performance is established according to the individual indicators. In Group A - 50 points with a minimum number of 50. In Group B - 100 points with a minimum number of 100. In Group D - 120 points with a minimum number for the Law Master's Degree 100. In Group E - 140 points with a minimum number of 100. In Group E - 210 points with a minimum number of 100, or a total of 620 points with a minimum number for the Law Master's Degree 450 points, which significantly exceeds of the minimum required number of points according to national requirements.

The performance of the indicators according to the additional requirements of the UNWE is as follows. In Group G – 80 points, with a minimum required for the professional field Law of 40; in Group H – 325, with a minimum required for the professional field Law of 260; in Group I – 605, with a minimum required of 120, or a total of 1010, with a minimum required for the professional field Law of 420 points. In total, under both groups of requirements, the candidate collects 1630 points, with a minimum required number for the Law Master's Degree of 970 points. As can be seen from the presented Card for fulfilment, the sum of the points of the candidate Assoc. Prof. Dr. Zahari Tormanov significantly exceeds the minimum number of points for both the national and the additional requirements of the UNWE.

### **4. Teaching**

The candidate in the competition has many years of teaching experience. For the period from his appointment as an assistant professor until now, he has 3384 hours of lectures in the Bachelor's and Master's degree programs and 2648 hours of teaching in seminar classes. He has developed curricula for lecture courses in the Commercial Law discipline, for the Bachelor's degree program, specialty "Accounting and Control", and for the Master's

degree program, for the specialties "Accounting and Control" and "Economics and Law", as well as in the "Contract Law" discipline for the Master's degree program. He has given seminars and lectures in a total of 9 disciplines, including Commercial Law, Contract Law, Tourism Law, Commercial and Obligations Law, Civil Law Legal Clinic, etc. The candidate's teaching experience meets the requirements for holding the academic position of "professor".

## **5. General characteristics and contributions of the presented scientific papers**

The publications with which the candidate participates in the competition include the habilitation thesis "The Monetary Legal Relationship", one textbook, five publications in international databases of scientific information and two reports published in proceedings of scientific conferences indexed in international databases with scientific information. All submitted publications fall within the scope of the announced competition.

### ***5.1. General characteristics and contributions of the candidate's habilitation work***

The habilitation work presented by the candidate is an original study of the legal institute of monetary legal relations in private law. The work consists of an Introduction, three chapters and a Conclusion. The scientific literature includes 135 papers in Bulgarian and 28 publications by foreign authors. 547 footnotes have been made. In the Introduction, the author defines the object of study, namely the monetary legal relation and its elements, and raises the question of the need to study monetary relations.

The first chapter is devoted to the analysis of the concept, features and content of the monetary legal relationship and of money as an object of law and of monetary legal relationships. The scope of the study is limited to the analysis of the monetary legal relationship in private law. The author's main thesis is for the existence of a separate legal institute of the monetary legal relationship. A comprehensive analysis of the monetary relationship has been carried out, which includes the determination of its features, structure and content and the derivation of a definition of a simple monetary relationship. The first chapter also includes an analysis of money as an object of the legal relationship and its economic function.

The second chapter focuses on the grounds for the emergence of monetary legal relations, which cover the grounds for the emergence of obligatory relations: legal

transaction, non-fulfillment of contractual obligations, tort, unjustified enrichment and conducting someone else's affairs without authorization. The main part of the study is devoted to contracts in which payment of money is main obligation. The third chapter covers issues regarding the fulfillment of the monetary obligation, including the subject matter and determination of the amount due, the methods of fulfillment, the time and place of fulfillment and the subjects of payment of the monetary obligation. The last part of the work presents the main conclusions and the results of the study in a summarized form.

The presented habilitation work is an original scientific study dedicated to current issues of private law, which have high scientific and scientific-applied significance. The work has many merits and undeniable contributions. The contributions can be summarized in several main groups. First of all, the work represents a valuable contribution to the development of research and legal science in the field of private law.

Specifically, the following should be mentioned: the justification of the concept that the monetary legal relationship is a separate institute of the private law, the justification of the informal nature of the bank deposit contract, the formulation of a definition of for a simple monetary legal relationship, the detailed argumentation of the consensual nature of the monetary loan contract, the justification of the thesis of non-cash money as a means of payment, the author's view on determining the amount of the remuneration interest compared to the usual interest on short-term unsecured bank loans, the conclusion on the invalidity of the "negative interest" unilaterally determined by the bank, etc.

The second group of results, which are contributions, includes the proposals for improving the regulatory framework. They are very well-founded, most of them are aimed at solving important problems in practice and should be supported in their entirety. Among them, the proposal for adopting a normative rule for the consensual nature of the money loan agreement, the proposal for introducing an exception for minors over the age of 5 for concluding low-value transactions and for paying for goods or services with money provided to them for this purpose, the proposal for limiting the possibility of a third party to perform another person's obligation against the will of the creditor, the proposal for introducing a specific period for performance for obligations without definite term and the proposals for improving the rules in relation to determining the place of performance of monetary obligations in civil and commercial transactions can be highlighted.

Thirdly, it is necessary to emphasize the practical and applied significance of the habilitation work, which, in addition to legal science, contributes significantly to solving important practical problems related to the emergence and fulfillment of monetary obligations.

### ***5.2. General characteristics and contributions of the candidate's other publications***

The candidate in the competition has also presented other publications, with which he fulfills the requirements for holding the academic position of "professor". The textbook "Commercial Law" is a basic course in the discipline of the same name, which systematizes and offers to the attention of students the material in a scientific, but at the same time clear and accessible language, which makes it suitable for both students of the "Law" specialty and students of other specialties. It is noticeable that in his scientific and research activities the candidate focuses on the most current problems of science and practice, seeking and offering solutions to overcome them.

Such are, for example, the issues regarding the applicability of the rule of business contradiction in the event of a significant unforeseen change in circumstances in public procurement contracts, discussed in a report published in the Collection of Reports "Legal, Economic and Historical Aspects of State Regulation of Economic Activity, UNWE Publishing; the problems related to the introduction of the Euro, discussed in the article "Legal Aspects of the Introduction of the Euro in the Republic of Bulgaria", in the journal Society and Law, issue 3/2025, etc. All publications submitted by the candidate fall within the subject matter of the announced competition and contribute to the development of legal research and practice.

## **6. Recommendations**

In view of the growing importance of cryptocurrencies and digital currencies for practice, I recommend that the candidate focus his future research on a more in-depth analysis of their features as an object of law and of the need for regulatory changes in relation to their use in payments.

## **7. Conclusion**

The candidacy of Assoc. prof. Dr. Zahari Emilov Tormanov meets all the

requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB), the Regulations for the Implementation of ZRASRB and the additional requirements of the UNWE.

**Based on my overall assessment, I consider that Assoc. prof. Dr. Zahari Emilov Tormanov possesses all the necessary qualities, research and teaching experience, to hold the academic position of "professor" and I confidently recommend to the scientific jury to adopt a decision to propose to the Faculty Council of the Faculty of Law of the UNWE, Assoc. prof. Dr. Zahari Emilov Tormanov to be elected to the academic position of "professor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional direction 3.6. Law, scientific specialty Civil and Family Law (Civil and Commercial Law).**

**03.11.2025**

**Prof. Dr.Sc. Jivko Draganov**